

Uitvoeringsplan 2015-2018 CENTRUM

Cluster Stadsontwikkeling

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
INHOUD.....	3
PROCES	3
1. INTEGRALE GEBIEDSOPGAVE STADSONTWIKKELING	4
COALITIEAKKOORD	4
BINNENSTAD OM IN TE WONEN	4
VERSTERKEN ECONOMIE.....	4
VERGROENING.....	5
VERBINDEN	5
VERDUURZAMEN	6
SAMEN STAD MAKEN	6
SAMEN STAD MAKEN	7
2. RELEVANTE GEBIEDSONTWIKKELINGEN.....	8
ROTTERDAM CENTRAAL DISTRICT	8
LIJNBAANKWARTIER/COOLSINGEL	8
LAURENSKWARTIER	9
MARITIEM DISTRICT	9
OUDE WESTEN	10
HOBOKEN	10
SCHEEPVAARTKWARTIER	10
KOP VAN ZUID.....	10
3. INSPANNINGEN EN PROJECTEN CENTRUM.....	11
BIJLAGE A: STEDELIJKE PRODUCTEN STADSONTWIKKELING.....	13
BIJLAGE B: FUNCTIES / FUNCTIONARISSEN IN HET GEBIED	14

Inleiding

Voor u ligt het Uitvoeringsplan Stadsontwikkeling 2015-2018 voor Centrum. In het uitvoeringsplan geeft het cluster Stadsontwikkeling aan welke inspanningen in de periode 2015-2018 in Centrum binnen de stedelijke (financiële en beleids)kaders worden geleverd. De inspanningen die in het jaar 2015 staan gepland, zijn financieel gedekt. Daarom is de kans op uitvoering van deze inspanningen groter dan de inspanningen die in de jaren 2016, 2017 en 2018 (voorlopig) zijn gepland door Stadsontwikkeling.

Inhoud

De inspanningen in dit uitvoeringsplan geven uitvoering aan enerzijds de stedelijke ambities/prioriteiten van zowel Stadontwikkeling als het College, en anderzijds aan de ambities uit het Gebiedsplan Centrum waaraan het College zich heeft geconformeerd. De *uitvoeringsplannen* van alle clusters en directie Veiligheid bevatten de hiervoor benodigde gemeentelijke inspanningen in een gebied. In het *gebiedsplan* zijn daarnaast ook de afgesproken inspanningen van bewoners, ondernemers en netwerkpartners opgenomen. Gebiedscommissie en clusters/Directie Veiligheid zien samen toe op de samenhang tussen gebiedsplan en uitvoeringsplan; er vindt over het opstellen van beide plannen nauwe afstemming plaats.

Proces

Het Uitvoeringsplan SO wordt aan de Gebiedscommissie ter informatie aangeboden. Dit document is opgesteld door SO en afgestemd met de ambtelijke gebiedsorganisatie en de gebiedscommissies. Vaststelling gebeurt door het college c.q. in mandaat door de verantwoordelijk clusterdirecteur met inachtneming van het advies uit de gebieden. De uitvoering wordt door het cluster gemonitord. Vanwege de nauwe contacten met bewoners en de kennis van het gebied kan de Gebiedscommissie via de gebiedsdirecteur signalen over gebreken in de uitvoering melden zodat actie kan worden ondernomen. Hierover wordt vanzelfsprekend terug gerapporteerd.

Elk uitvoeringsplan heeft een zekere mate van flexibiliteit en is niet in beton gegoten. Dit is noodzakelijk om gedurende het jaar te kunnen inspelen op veranderende omstandigheden en behoeften in het gebied en op stedelijke beleidsmatige en financiële ontwikkelingen. Het uitvoeringsplan is op het moment van schrijven (eind november 2014) nog niet zover dat er sprake kan zijn van definitieve besluitvorming. Daarvoor is de projectopgave nog te groot en zijn de financiële ontwikkelingen ook dusdanig dat nog geen zekerheid gegeven kan worden.

Niet beschreven in het uitvoeringsplan zijn de stedelijke kaders die niet tot gebiedsspecifieke activiteiten leiden. Het uitvoeringsplan 2015 -2018 is geschreven op hoofdlijnen. Verdere informatie is te verkrijgen via de gebiedsaccountmanager van Stadsontwikkeling van uw gebied.

T. van Ameijden
Gebiedsontwikkelaar Centrum
Cluster Stadsontwikkeling

1. Integrale gebiedsopgave Stadsontwikkeling

Coalitieakkoord

In het Coalitieakkoord 'Volle kracht vooruit' heeft het college ambities geformuleerd voor de ontwikkeling van de Binnenstad: 'De Binnenstad is het visitekaartje van de stad. Ieder jaar vinden meer Rotterdammers en bezoekers hun weg naar de binnenstad om te wonen, werken en recreëren. Met het nieuwe Centraal Station als grootse entree. Naar een plek waar mensen kunnen shoppen, relaxen, en genieten van alles wat een grote stad te bieden heeft. We willen de uitstraling van de Binnenstad vergroten door blijvend te investeren in de kwaliteit en levendigheid: Rotterdam als City Lounge. Doel is om werken én wonen in de Binnenstad aantrekkelijker te maken. Met focus op meer gezelligheid en meer groen. Elke investering in de binnenstad verdient zichzelf dubbel terug.' We zetten door op de koers die is ingezet met het Binnenstadsplan City Lounge, dat is vastgesteld in 2008.

In het Collegewerkprogramma 2014-2018 (#Kendoe) heeft het college ambities geformuleerd voor de aankomende jaren. Een belangrijk deel hiervan heeft betrekking op de Binnenstad. De boodschap is "door met de City Lounge". De binnenstad is hét visitekaartje van de stad, de City Lounge van Rotterdam, de plek voor ontmoeting, verblijf, vermaak en wonen. Daarom maken we de aankomende 4 jaar de Binnenstad samen met onze partners nog gezelliger en levendiger. Zodat mensen er langer willen verblijven, ook na het winkelen of werken, omdat het er aangenaam en groen is, met activiteiten op straat en op het water. Meer denken vanuit de bezoeker en bewoner, meer focus op de eigenheid van de Binnenstad, beter je weg kunnen vinden naar en tussen aangename plekken met meer oog voor tijdelijke initiatieven en experimenten. We organiseren structureel overleg met de belangrijke stakeholders, gaan in gesprek en dat doen we interactief, onder andere via social media.

Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- Op het Kruisplein, Schouwburgplein, Grote Kerkplein, Museumplein en Wilhelminapark programmeren we kleine en grote activiteiten en events.
- We zetten door op de aanpak buitenruimte waarbij veel aandacht voor vergroening, de voetganger en de fietser, verbinden van plekken/kwartieren en het verminderen van straatparkeren.
- We onderzoeken in het najaar 2014 op welke manier de uitstraling van de Coolsingel samen met onze partners een impuls kan krijgen, met goede verbindingen tussen de omliggende kwartieren en ruimte tot het organiseren van evenementen.
- We gaan door met verdichten van de Binnenstad: meer woningen en meer inwoners zodat na 18.00 meer leven op straat is. De Binnenstad als City Lounge én woonerf
- We zetten de (hernieuwde) plintenstrategie in op kernwinkelgebied en aanloopstraten.

Binnenstad om in te wonen

Voor een meer levendige Binnenstad is het van groot belang om door te gaan met verdichting zodat meer mensen in de Binnenstad komen wonen en er ook na 18 uur 's avonds nog reuring op straat is. Hiervoor zijn 7 verdichtingsstrategieën bedacht waarmee dit wordt vormgegeven (IABR, 2012). Belangrijk is hierbij wel dat het niet alleen gaat om verdichten, maar dat investeringen in vergroening en meer focus op fietsers en voetgangers (vergroenen en verbinden), meer aandacht voor goede scholen en aanbod van sport en culturele voorzieningen (verlevendigen) en een gezond leefklimaat (verduurzamen) hand in hand gaan met die verdichting. Vanuit de verschillende geraadpleegde experts waaronder Larry Beasley en Jan Gehl blijkt dat inzet op de menselijke maat het imago van een binnenstad kan versterken: 'A good city is like a good party.' Het aanbrengen van focus op de doelgroepen hogere- en midden inkomens, gezinnen én studenten is belangrijk. Met de komst van het Erasmus University College en het Luzac College en de ontwikkeling van studentenwoningen is het Laurenskwartier steeds meer hét studentenkwartier. Thema's zoals transformatie van bestaand vastgoed en een hernieuwde plintenstrategie zijn instrumenten om ook de aankomende jaren nieuwe bewoners in de Binnenstad te verwelkomen. Bij transformatie is in toenemende mate aandacht voor cultuurhistorie en bestaande kwaliteit, verbeeld in de cultuurhistorische waardekaart. Het uitgangspunt is 'niet slopen, tenzij...' De gemeente bouwt niet zelf en met name de samenwerking met de private partijen in de Binnenstad vraagt extra aandacht. Het grote aantal particuliere investeringen in de Binnenstad toont dat er een groot vertrouwen is in (de ontwikkeling van) de Binnenstad. Voorbeelden hiervan zijn woningbouwprojecten zoals de Markthal, het Timmerhuis, Buitengewoon Bajonet, Boston en Seattle op de Wilhelminapark, maar ook projecten zoals de Drievriendendwarsstraat.

Versterken economie

Een sterke economie is gebaat bij een goed vestigingsklimaat voor zowel bewoners, werkgevers als werknemers. Het vergroten van de werkgelegenheid en het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven blijft belangrijk. Niet alleen de grote werkgevers, maar juist ook de lokale ondernemers én werknemers zijn de motor voor een sterke Binnenstad. Ook het versterken van het kernwinkelgebied en de daarbij horende aanloopstraten blijft een prioriteit. Meer aandacht voor de stad op ooghoogte en meer oog

voor de gebruiker verbetert het imago van een aantrekkelijk stad, dan volgt economische ontwikkeling vanzelf. Belangrijke economische sectoren in Rotterdam zijn techniek, haven, zorg en food. Stad en haven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. En havengerelateerde activiteiten hebben juist ook een sterke link met de Binnenstad van Rotterdam. De maritieme wereld zit in het DNA van de stad en kan nog meer zichtbaar worden in de Binnenstad, bijvoorbeeld in het Maritiem District rond de Leuvehaven/Oude Haven, waar een eerste aanzet wordt gemaakt door de samenwerking van het (gefuseerde) Maritiem Museum en Havenmuseum, het Havenbedrijf, gemeente en alle andere betrokkenen in de omgeving. Zorg is geclusterd rondom het Erasmus Medisch Centrum. 'Food' is een belangrijke economische sector voor de regio en stad Rotterdam. In de Binnenstad werkt de Markthal als aanjager. Daarbij gaat het niet alleen om dit gebouw als icoon op zich, maar vooral ook om de spin-off die het met zich meebrengt. Rotterdam Centraal Station en de Markthal zijn échte aanjagers voor verdere ontwikkeling van de Binnenstad. Het zijn nadrukkelijk projecten als onderdeel van een gebiedsontwikkeling waarbij het uitgangspunt is dat er naast een economische versterking ook een toevoeging moet zijn aan de aantrekkelijkheid en levendigheid van de Binnenstad. De gemeente is daarin nadrukkelijk één van de vele partners. De samenwerking met partijen is essentieel, voorbeelden zijn de Alliantie West Kruiskade, de vereniging Rotterdam Central District en het Lijnbaanakkoord. Ook Rotterdam Partners speelt een verbindende rol voor de Binnenstad. Niet in de minste plaats als het gaat om het versterken van het imago, want juist gebiedsontwikkelingen werken mee aan een beter imago van Rotterdam zoals de recente aandacht van de New York Times en de Rough Guide laat zien. Transformatie van incourant vastgoed is een belangrijke economische opgave voor de komende periode. De rol van de gemeente is hierin om partijen bij elkaar te brengen en te faciliteren waar nodig. Dit heeft de afgelopen periode geleid tot aansprekende resultaten (ca. 250.000m² getransformeerd, zoals het Weenahuis dat een hotel is geworden en Wijnhaven 99 waar nu de Hogeschool Rotterdam is gevestigd). Dit betekent echter niet een volledige stop op nieuwbouw. Kijkend naar het kantorenvastgoed zijn het Rotterdam Central District (internationaal vestigingsklimaat), en de Wilhelminapier dé plekken in de Binnenstad waar nog beperkt grootschalige nieuwbouw kan plaatsvinden.

Vergroening

Een aantrekkelijke publieke ruimte met veel groen is een belangrijke voorwaarde voor het stedelijk leven. Bij verdere verdichting hoort dus ook meer groen én een goede beleving van de verblijfsruimte. Meer groen en bomen, maar ook meer bankjes en zitruimte maken de Binnenstad nog aantrekkelijker. Het is ook randvoorwaardelijk om een interessant investeringsklimaat te creëren voor private partijen want juist in de Binnenstad leidt kwaliteitsverbetering tot waardecreatie. En nog belangrijker: een aantrekkelijke Binnenstad verleidt mensen om langer te blijven. Het begint met schoon, heel en veilig. Een goede buitenruimte valt of staat wel met goed beheer en onderhoud. Voor de buitenruimte zijn er inrichtings- en kwaliteitsprincipes vastgesteld in de Rotterdamse stijl Buitenruimte. Ook draagt het bij aan het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat. Dit is terug te zien in de woontevredenheid in de Binnenstad. Deze was 83% in 2013. De afgelopen jaren heeft de Binnenstad van Rotterdam al enorme stappen gezet: de vergroening langs de kades zoals de Boompjeskade en het Leuvehoofd, maar ook de nieuwe inrichting van straten en pleinen zoals de Meent, de Kruiskade, de Van Oldenbarneveltstraat, het Binnenwegplein en het Grotekerkplein. Ook is de afgelopen jaren 12.000m² daken vergroend, de ambitie is om dit nog verder uit te breiden. Zo hebben de wederopbouw blokken door de grote hoeveelheid platte daken nog veel potentie voor vergroening. Voor het vergroenen geldt dan ook: doorgaan met de aanpak buitenruimte. Nog niet alle straten en plekken uit het buitenruimteprogramma zijn aangepakt, o.a. in het Lijnbaankwartier, Laurenskwartier, Oude Westen en het Maritiem District. Een nieuw Stadspark biedt ook grote kansen voor het aantrekkelijker maken van de Binnenstad en het verlengen van verblijfsduur van bezoekers. Verder gaat het over het wegnemen van barrières en het verbeteren van oversteekmogelijkheden tussen de kwartieren. Een goede publieke ruimte gaat niet alleen over de fysieke inrichting, maar juist ook over het gebruik daarvan. Daarom wordt ook extra aandacht gevraagd voor de programmering van pleinen en straten. Dat kunnen evenementen zijn, maar ook terrassen. Tijdelijke vergroening en experimenten (bijvoorbeeld parkeerplaatsen vervangen door een terras) zijn voor de aankomende periode een goed instrument om het 'groen gevoel' en de sfeer in de stad ook op korte termijn te verbeteren. Daarnaast zijn er ook plekken in de Binnenstad die prioriteit hebben, omdat hier ook door andere partners in de Binnenstad (fors) wordt geïnvesteerd, zoals de omgeving van het Timmerhuis, EMC en Erasmus University College. Vergroenen heeft een sterke link met verbinden. De rol van de fietser en voetganger zal meer prominent worden en dit heeft een directe relatie met de buitenruimte.

Verbinden

Het nieuwe Rotterdam Centraal is een vervoersknooppunt van (inter)nationale en regionale betekenis. Het station is een icoon en heeft een positieve uitstraling op de (Binnen)stad als geheel. De afgelopen jaren is er veel geld geïnvesteerd in de bereikbaarheid en kwaliteit van de Binnenstad. Niet alleen in het nieuwe OV knooppunt bij CS, maar denk ook in de 4 Park & Walk garages, het parkeergeleidesysteem en het transformeren van meer dan 1000 parkeerplekken op straat naar groen ingerichte publieke ruimte.

In het huidige Binnenstadsplan wordt gestreefd naar een nieuw evenwicht tussen de auto, fietser en voetganger en het openbaar vervoer. Daar zetten we op door. Met in toenemende mate aandacht voor de fietser en de voetganger. De landelijke trend waarin er steeds meer wordt gefietst is ook in Rotterdam zichtbaar. Sinds 2008 is het aantal fietsers toegenomen met 21%. In een aantrekkelijke binnenstad is er veel ruimte voor de voetganger. Onderzoek wijst uit dat dit uiteindelijk een positief effect heeft op verblijfsduur, bestedingen en imago van een binnenstad: 'lopen loont!'

Dit betekent doorgaan en waar mogelijk versnellen van de aanpak buitenruimte met extra aandacht voor fietsers en voetgangers. Belangrijke onderdelen zijn het realiseren van voldoende ruimte voor fietsers in de infrastructuur en voor kwalitatief goede fietsenstallingen. Vergroenen en verblijven vanuit het oogpunt van de voetganger is essentieel. Daarmee is er ook een koppeling te maken met het verminderen van parkeren in de buitenruimte. Zeker in relatie tot de reeds gerealiseerde P&W garages en het stimuleren van het gebruik daarvan. De mogelijke herinrichting van de Coolsingel heeft hier een nadrukkelijke relatie mee. Gastvrijheid speelt hierbij ook een grote rol. Op plekken waar mensen de stad binnen komen zoals de stations en parkeergarages is het belangrijk om bezoekers een welkom gevoel te geven. Ook voor de RET is kwaliteit en gastvrijheid steeds belangrijker. De aankomende periode zijn er veel nieuwe ontwikkelingen die aanleiding geven om ook de leesbaarheid voor voetgangers en fietsers te verbeteren: het versterken en verbinden van de nu nog vaak verborgen plekken in de Binnenstad. Dit gaat over de inzet op de missing links en het wegnemen van barrières. Een goed voorbeeld van een plek waar gewerkt moet worden aan leesbaarheid en verbinding is het gebied tussen de Binnenrotte en Oude Haven/Gelderseplein (inclusief station Blaak). Waar we voor de auto veel gegevens hebben over de verkeersstromen in de Binnenstad, blijft de wens bestaan om op een meer systematische manier dan nu, stromen van fietsers en voetgangers te monitoren: hoe wordt de Binnenstad gebruikt? Dit geeft belangrijke informatie over o.a. missing links of de verblijfsduur in de Binnenstad en kan ook richting geven bij investeringsbeslissingen. Dit is niet alleen van belang voor de fysieke kant, maar ook vanuit veiligheid, verkeer. Daarnaast is deze informatie ook nuttig voor diverse marktpartijen. Het bovenstaande zal zijn weerslag hebben op de manier van denken over verkeer in de Binnenstad, een update van het verkeersplan City Lounge bereikt (2009) is wenselijk.

Verduurzamen

Rotterdam gaat voor duurzaam. Een goede focus op duurzaamheid leidt voor Rotterdammers tot een lagere energierekening, banen, schone lucht, een beter milieu: een verbetering van de directe leefomgeving. Duurzaamheid is een katalysator voor verandering en dynamiek: voor een betere gezondheid, een groenere stad en toekomstbestendige werkgelegenheid. In algemene zin is het dan ook een belangrijke uitdaging om binnen het concept van de City Lounge duurzame maatregelen (in de meest brede zin) te integreren in projecten in de Binnenstad. Dit is nadrukkelijk niet alleen een taak van de overheid. Er is een rol om ondernemers, bewoners, bezoekers, werkgevers en werknemers te ondersteunen en faciliteren bij hun invulling van duurzame maatregelen. Daarom is verduurzamen belangrijk op schaal van een project, maar ook op schaal van gebiedsontwikkeling met het uiteindelijke doel om tot een betere leefomgeving te komen voor de gebruikers van de Binnenstad. Op klimaatgebied is er de afgelopen jaren veel gebeurd in de Binnenstad. Denk hierbij aan de wateropvang in de Museumgarage of het Kruisplein of het vergroenen (ook groene daken). Groene daken helpen ook bij het tegengaan van energieverlies. Veel van de gebouwen in de Binnenstad zijn energetisch in slechte staat (erfenis uit de wederopbouw). Veel energie (in de vorm van warmte) verdwijnt doordat er veel slecht geïsoleerde gebouwen zijn. Dit is met name een opgave in het oostelijk deel van de Binnenstad. Op het gebied van mobiliteit zijn het vooral de vele autobewegingen door de stad (op de bundels). Dit heeft een sterke link met het thema gezondheid, met name op de 's Gravendijkwal. Het verkeer leidt tot luchtvervuiling en (te) veel geluid, maar ook tot een aantal "black spots". Bronmaatregelen om het aantal autobewegingen terug te dringen en maatregelen om verschoning van het wagenpark te stimuleren (denk aan de P&W garages aan de rand van het kernwinkelgebied en projecten zoals de Binnenstadsservice, sloopregeling voor oude auto's, milieuzonering voor vrachtverkeer en Ecostars) zijn en blijven nodig.

Samen stad maken

De afgelopen periode is er op een vernieuwende manier gewerkt aan de Binnenstad. Er zijn gebiedsontwikkelingen opgestart die samen met de stakeholders in het gebied zijn uitgewerkt (denk hierbij aan Hoboken Partners en het Lijnbaanakkoord). Dit gebeurt ook bij verschillende projecten in de Binnenstad, zoals Klein en Fijn. Verder zijn er steeds meer ondernemers of burgers met goede initiatieven waar de stad ruimte aan wil geven. Hiermee kan Rotterdam uitgroeien als laboratorium voor maatschappelijke innovaties. Met de teruglopende financiële middelen en de veranderde rol van de gemeente komt het accent steeds meer te liggen op het benutten van investerend en organiserend vermogen van ondernemers, investeerders en burgers in de Binnenstad. Dit vraagt om nieuwe vormen van samenwerking waarbij iedere partij zijn verantwoordelijkheid pakt. Dit is niet meer primair het domein van de overheid. Deze nieuwe vormen van samenwerking zijn al in gang gezet. Denk bijvoorbeeld aan de manier waarop Rotterdam

Partners werkt aan de Binnenstad. Of zoals partijen als het Maritiem Museum, het Havenbedrijf Rotterdam, Maasstede, Havensteder, Hogeschool Rotterdam, het Mainport Hotel en de gemeente samenwerken aan de ontwikkeling van het Maritiem District. We ook aan het verbeteren van het imago van de Binnenstad. Dit is meer dan alleen citymarketing; het vergroten van het gevoel van gastvrijheid en de leesbaarheid van de stad leveren ook een belangrijke bijdrage aan een positief imago.

Samen maken we dus de stad. Samen met de stakeholders, maar ook samen met de gebruikers. Dus ook met de 32.000 bewoners, 82.000 werknemers, 80.000 studenten, 30.000.000 shoppers, 86.000.000 forensen, 16.000.000 cultuursnuivers en de meer dan 700.000 gasten die jaarlijks overnachten in de Binnenstad. Hoe is de samenwerking tussen stad en stadhuis te vergroten? Een nieuw interactief digitaal platform biedt hiervoor kansen. Juist de mensen die de stad dagelijks gebruiken weten wat er speelt en kunnen met ons meedenken en -werken. Zij zijn meestal niet degenen die deelnemen aan 'ronde tafel gesprekken.' Maar een heel groot deel is wél actief op de verschillende social media. Sinds begin 2014 is vanuit de Binnenstad al ingezet op het activeren van het Facebook- en Twitteraccount. Met resultaat. Waar we begin dit jaar nog 4600 facebook 'likes' hadden, is dit inmiddels uitgegroeid tot meer dan 12.500. Een groot deel van de fanbase is ook actief, er vindt veel interactie plaats op een positieve manier. Laten we als Rotterdam pionier zijn en op interactieve manier verder werken aan de City Lounge.

Samen stad maken

De afgelopen periode is er op een vernieuwende manier gewerkt aan de Binnenstad. Er zijn gebiedsontwikkelingen die samen met de stakeholders in het gebied worden uitgewerkt (denk hierbij aan Hoboken Partners, het Lijnbaanakkoord, Platform Maritiem District). Dit gebeurt ook bij verschillende projecten in de Binnenstad, zoals Klein en Fijn.

Rotterdam is een gemeente die ruimte laat aan de dynamiek van de stad. Ruimte voor initiatieven en ruimte voor experiment. Dit is een nieuwe manier van werken waarbij de gemeente meer loslaat en dingen uitprobeert, in aansluiting op dat wat er leeft in de Binnenstad.

Maar we werken ook het verbeteren van het imago van de Binnenstad. Dit is meer dan alleen citymarketing; het vergroten van het gevoel van gastvrijheid en de leesbaarheid van de stad leveren ook een belangrijke bijdrage aan een positief imago. Samen maken we dus de stad. Samen met de stakeholders, maar ook samen met de gebruikers. Dus ook met de 32.000 bewoners, 82.000 werknemers, 80.000 studenten, 30.000.000 shoppers, 86.000.000 forensen, 16.000.000 cultuursnuivers en de meer dan 700.000 gasten die jaarlijks overnachten in de Binnenstad.

Sinds begin 2014 is vanuit de Binnenstad al ingezet op het activeren van het Facebook- en Twitteraccount. Met resultaat. Waar we begin 2014 nog 4.600 facebook 'likes' hadden, is dit inmiddels uitgegroeid tot meer dan 13.000. Een groot deel van de fanbase is ook actief, er vindt veel interactie plaats op een positieve manier. Laten we als Rotterdam pionier zijn en ook op interactieve manier verder werken aan de City Lounge.

2. Relevante gebiedsontwikkelingen

De Binnenstad is onderverdeeld in 9 gebiedsontwikkelingen: Rotterdam Centraal District, Lijnbaankwartier/Coolsingel, Laurenskwartier, Maritiem District, Cool, Oude Westen, Hoboken, Scheepvaarkwartier en de Kop van Zuid. Ieder gebied heeft zijn eigen identiteit en visie passend binnen de totale visie 'Binnenstad als City Lounge'.

Rotterdam Centraal District

Rotterdam Central District onderscheidt zich door een zeer gemengd hoogstedelijk en levendig karakter en sterke eigen identiteit. Locatie van kantoor wordt steeds belangrijker voor werknemers bij hun keuze voor een werkgever. Een belangrijke eigenschap van het gebied is economische diversiteit. Het zogeheten Glocal City District karakter is het resultaat van een uniek proces waarin de gemeente Rotterdam samen met de markt een gebiedsvisie heeft ontwikkeld voor het gebied. Basis van deze gebiedsvisie is de structuurvisie RCD.

Voor de komende periode staan de ontwikkeling van een aantal kantoorlocaties centraal. Zo worden de komende jaren de locaties First Rotterdam en de Delftse Poort op het programma. Ook op het gebied van infrastructuur zullen ontwikkelingen plaatsvinden met de vervanging van de verkeersregelinstallatie op het Hofplein.

Lijnbaankwartier/Coolsingel

De gemeente wil, samen met andere stakeholders, het Lijnbaankwartier op de kaart zetten als één van de meest aantrekkelijke binnenstedelijke gebieden in de Benelux. Deze gezamenlijke ambitie willen partijen waar gaan maken door het gebied vanuit de thema's verbinden, versterken en vergroenen verder te ontwikkelen.

Kenmerkend voor de Lijnbaan en omgeving is zijn voortdurende dynamiek. Op nog geen kwart vierkante kilometer vindt er altijd wel een verandering plaats. Juist deze veranderingen vragen op dit moment om een actueel en samenhangend toekomstbeeld voor de Lijnbaan en omgeving. Vanuit deze gedachte is de ontwikkelingsvisie Lijnbaankwartier in 2013 opgesteld.

In de afgelopen jaren is al veel gedaan om het Lijnbaankwartier weer leefbaarder en aantrekkelijker te maken. Er is geïnvesteerd in de buitenruimte en gewerkt aan een prettig winkelklimaat op de Lijnbaan. Het beheer is verbeterd. Dit zijn allemaal positieve ontwikkelingen, maar er moet en kan nog veel meer.

Opgave voor de komende jaren is door te gaan op de positieve weg die de afgelopen jaren is ingeslagen. Onder andere de realisatie van de Kruiskadetoren en het Forum Rotterdam kunnen een impuls geven aan de levendigheid. Verder zal de komende periode ook de eventuele herinrichting van de Coolsingel weer aan de orde komen.

Laurenskwartier

Hoofdoopgave voor het Laurenskwartier is de transformatie tot een levendig en sfeervol binnenstadskwartier. Om dit te bereiken worden er ruim 1.000 woningen gebouwd en 15.000 m² oppervlakte voor voorzieningen toegevoegd. Met de opening van de Markthal heeft het gebied een iconisch gebouw erbij gekregen dat een aantrekkingskracht heeft op zowel bewoners, ondernemers als toeristen.

De grootste kans voor het gebied ligt in het herstel van een evenwicht dat nu op verschillende manieren zoek is. Zo is er een groot verschil in gebruik en beleving tussen overdag en 's nachts. Ook is er een groot verschil tussen de Binnenrotte op marktdagen en op andere dagen. Om die reden zal in de komende jaren de Binnenrotte opnieuw ingericht gaan worden. Ook zal er aandacht gegeven worden aan de relatie tussen de markthal en de buitenmarkt op de Binnenrotte.

De belangrijkste kwaliteiten zijn de historische gelaagdheid en betekenis, en het specifieke winkel-, horeca-, en woningaanbod. Met interessante woningen voor nieuwe binnenstadsbewoners wordt een verdichting bewerkstelligd. De winkels in het Laurenskwartier profiteren van de drukte vanuit de omliggende winkelstraten, maar hebben een eigen aantrekkingskracht vanwege de 'couleur locale'; Meent, Pannekoekstraat en Botersloot zijn hiervan goede voorbeelden. Het water in het Laurenskwartier biedt kansen voor fiets- en wandelroutes langs de oever, en functies aan en op het water.

Het Laurenskwartier kan nog meer dan nu een aantrekkelijk woonmilieu zijn voor jonge stedelingen en studenten. Het sluit mooi aan op het 'studentenuitgaansgebied' bij het Oostplein. Het woonmilieu in het Laurenskwartier kenmerkt zich door hip wonen in de wederopbouw rond de Meent en Pannekoekstraat.

Waar de komende periode ook aan gewerkt zal worden binnen het Laurenskwartier is aan de verdere uitwerking van het Stadsinitiatief RiF010.

Maritiem District

Het water van de oude koopmanshavens kan weer een aantrekkelijke kwaliteit worden van de binnenstad. Het gebied moet verder transformeren van monofunctioneel kantoorgebied tot een verdicht gebied met een gemengd binnenstedelijk programma en veel nieuwe binnenstadsbewoners. Daarnaast geven historische schepen op het water het gebied opnieuw aantrekkingskracht. Ook de aanpak van de kades en allerlei nieuwe, verbindende routes inclusief een aantal nieuwe bruggen en de nieuwe, aantrekkelijke Boompjes, maken het tot een samenhangend, wervend stadsgebied.

Vanuit de ambitie Centrumwonen zetten we in op een typisch Rotterdams hoogbouwmilieu, op de rand van binnenstad en waterkant. Voortzetting van de verdichting van het Wijnhaveneiland past in deze ambitie. Het Wijnhaveneiland valt in de hoogbouwzone, de Leuvehaven brengt de stad naar het water. Dit gebied leent zich bij uitstek voor een zeer aantrekkelijke maritiem-toeristische invulling. Wel behoeft het gebied een kwaliteitsimpuls. De Boompjes is het ontwikkelingsgebied van de binnenstad. Hier kan de stad een gezicht krijgen aan de noordoever.

Op de Boompjes zullen een aantal panden een functiewijziging ondergaan naar wonen en een hotel. Voorts zullen er op het gebied van de buitenruimte een flink aantal werkzaamheden plaatsvinden, zoals het verleggen van de loopbrug bij de Leuvehaven en de aanleg van de ontbrekende fietsschakel Willemsbrug/Maasboulevard.

Cool Zuid

In Cool Zuid staat voor de komende jaren een aantal particuliere ontwikkelingen op de rol. Ontwikkelaars hebben in het verleden panden opgekocht met als doel deze te slopen en ruimte te maken voor nieuwe woontorens. Cooltoren in het Baankwartier, nieuwbouw terplekke van Cinerama met behoud monumentale gevel Westblaak met enkele bioscoopzalen, nieuwbouw Pakhuis Cool ter plekke van voormalig poli van het oogziekenhuis.

Oude Westen

De gemeente Rotterdam en Woonstad Rotterdam (als eigenaar van 85% van de woningen de grootste woningcorporatie in Het Oude Westen) werken samen aan plannen voor het verbeteren van het wonen en leven in Het Oude Westen.

Concrete doelen voor de ontwikkeling van het gebied zijn:

- Grotere woningdifferentiatie (meer egw en koop);
- Betere en kindvriendelijke buitenruimte (minder auto's op straat en meer groen);
- Versterken wijk economie (oa West kruiskade aanpak) en gebruik gemeenschappelijke panden (Gaffel)
- Vergroten veiligheid en verkeersmaatregelen;

Voor de gebiedsontwikkeling Oude Westen zijn de volgende kaders relevant:

- De Stadsvisie Rotterdam 2030. In de Stadsvisie wordt Het Oude Westen omschreven als een wijk die zich leent voor een proces van gentrification.
- Het Materplan Oude Westen (2011): In het masterplan zijn de plannen voor de aanpak van ca. 850 woningen en de buitenruimte beschreven en verder uitgewerkt.

Hoboken

De medische sector is een groeisector en Rotterdam zet in op de spin-off van het grote academisch ziekenhuis. Rond het Erasmus MC is ruimte voor medisch gerelateerde bedrijven die zich graag in de nabijheid van het ziekenhuis vestigen. Ook is economisch spin-off te bereiken door bezoekers, studenten en werknemers van het ziekenhuis meer te verleiden tot een bezoek aan de stad.

Het is belangrijk dat de verbindingen met de binnenstad en Het Park bij de Euromast beter worden, zodat het Erasmus MC meer aansluit bij het gebied en minder functioneert als een gesloten complex. In het gebied gaan 13.000 studenten naar de Hogeschool en het Erasmus MC.

Voor de komende jaren staan veel buitenruimteprojecten op het programma. Met name het gebied rond het Burgemeester s'Jacobplein zal de komende jaren een ingrijpende verandering ondergaan waarbij een nieuwe ingang van metrostation Dijkzigt zal worden gerealiseerd en het gehele gebied opnieuw ingericht zal worden. Verder zal de ontwikkeling van het plan Coolhaven verder gestalte krijgen en wordt in 2015 een besluit genomen over de eventuele ontwikkeling van het Collectiegebouw in het Museumpark. En een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van het vergroten van het Museumpark aan de noordzijde

Last but not least zal in de komende periode een begin gemaakt worden met de renovatie van de autobuizen van Maastunnel. Ten behoeve van dit project dient een goed mobiliteitsplan te worden opgesteld teneinde de binnenstad bereikbaar te houden.

Scheepvaartkwartier

De particuliere nieuwbouwoontwikkeling aan de Zalmhaven is weer nieuw leven ingeblazen. Naar aanleiding van een uitspraak van Raad van State wordt op korte termijn een projectbestemmingsplan aan college van B&W en gemeenteraad ter vaststelling aangeboden. Ondertussen wordt het nieuwbouwplan verder ontwikkeld en ontworpen.

Kop van Zuid

Op een plek waar in vroeger tijden havenarbeiders zwoegden en landverhuizers afscheid namen van hun land is een plek ontstaan voor mondain leven, uitgaan en genieten. In de komende jaren wordt de Wilhelminapier verder ontwikkeld. In de plannen staat nog een reeks grote gebouwen zoals Boston en Seattle. Verder wordt de cruiseterminal gemoderniseerd en wordt een begin gemaakt met de realisatie van een hotel in Pakhuismeesteren.

Door de toegenomen activiteit staat de verkeerssituatie op het Wilhelminaplein onder druk. In de komende periode zal worden beoordeeld of en zo ja op welke wijze het Wilhelminaplein kan worden heringericht.

3. Inspanningen en projecten Centrum

(lijst inspanningen/projecten in matrix: deelgebieden + sectoren)

Inspanning/project	Uitvoerings- jaar	CWP?	Gebieds- plan?
Ruimtelijke Ordening			
Vaststelling Bestemmingsplan Dijkzigt	2015		X
Vaststelling Bestemmingsplan Lijnbaankwartier - Coolsingel	2015		X
Vaststelling Bestemmingsplan Waterstad	2015		X
Start Ontwerp Bestemmingsplan Central District	2015		X
Vastgoedontwikkeling			
Vernieuwbouw Erasmus MC (lopend proces!)	2015	X	X
Cooltoren I	2016	X	X
Parkhuis Cool	2016	X	X
Cinerama	2016	X	X
Eendrachtstraat 123-135	2016	X	X
Realisatie plan Coolhaven	2016	X	X
Start bouw Rotta Nova	2016	X	X
Realisatie Klein & Fijn Pannekoekstraat	2016	X	X
Kruiskadetoren	2016	X	X
Up:town	2016	X	X
Glashaven	2016	X	X
Wijnhaven 69	2016	X	X
Kantoren Delftse Poort	2016	X	X
Poli Oogziekenhuis	2016	X	X
Collectiegebouw Museumpark	2016	X	X
Planvorming noordzijde Schouwburgplein + aanpak gevel Pathé	2016	X	X
Planvorming Jacobsplaats (Pompenburg Noordzijde, Pompenburg Midden & Zuidzijde)	2017	X	X
Zalmhaven	2017	X	X
Uitbreiding en renovatie Rijndam	2016	X	X
Realisatie First Rotterdam	2017	X	X
Bajonetblok 4	2015		
Schiekadeblok	2016		
Buitenruimte			
Stevig inzetten op vergroeningsopgave	2015	X	X
Realisatie optimalisering Parkenkoop Westzeedijk	2015	X	X
Stadsinitiatief RiF010	2015	X	
Uitvoering IP Meent 2e fase	2015	X	X
Uitvoering IP Rodezand/Raamplein	2015	X	X
Uitvoering IP Jacobsplaats/Willemsspoortunnel	2015	X	X
Uitvoering IP Pannekoekstraat	2015	X	X
Start uitvoering IP Binnenrotte (gefaseerde aanpak)	2015	X	X
Oplevering IP Karel Doormanstraat	2015	X	X
Inspanning/project	Inspannings- jaar	CWP?	Gebieds- plan?
Uitvoering IP Tiendplein / Zijdewindeplein	2015	X	X

Uitvoering IP plein Diergaardesingel	2015	X	X
Uitvoering IP Adrianastraat en Bajonetstraat	2015	X	X
Aanpak buitenruimte Drievriendenstraat e.o.	2015	X	X
Verleggen loopbrug Leuvehaven	2015	X	X
IP Scheepstimmermanslaan	2015	X	X
Uitvoering IP Posthoornstraat	2015	X	X
Herinrichting kruising Zimmermanweg / Rochussenstr.	2016	X	X
Aanleg nieuwe metro-uitgang station Dijkzigt	2016	X	X
Uitvoering IP Dr. Molenwaterplein	2016	X	X
Realisatie 2e fase Het Park	2016	X	X
Integrale aanpak station Blaak	2016	X	X
Vergroening Grotekerkplein	2016	X	X
(gedeeltelijke) Aanpak Oostplein	2016	X	X
Herinrichting Burg 's Jacobplein	2017	X	X
Buitenruimte rond Collectiegebouw Museumpark	2017	X	X
Verkeer & Vervoer			
Verbeteren luchtkwaliteit, met prioriteit de 's-Gravendijkwal	2015	X	X
Realisatie fietsparkeerplekken Metro Eendrachtsplein: 6 plekken	2015	X	X
Realisatie fietsparkeerplekken Churchillplein: 18 plekken	2015	X	X
Vervanging VRI Hartmansstraat - Westblaak	2015	X	X
Aanpak Blackspot Westblaak - Karel Doormanstraat	2015	X	X
Aanpak Blackspot Westblaak - Eendrachtsplein	2015	X	X
Realisatie fietsparkeerplekken Metro Dijkzigt: 26 plekken	2015	X	X
Realisatie Ontbrekende Fietsschakel G.J. de Jonghweg	2015	X	X
Realisatie Ontbrekende Fietsschakel Parkhaven	2015	X	X
Realisatie fietsparkeerplekken Metro Oostplein: 60 plekken	2015	X	X
Realisatie fietsparkeerplekken Station Blaak: 800 plekken	2015	X	X
Vervanging VRI Oostplein	2015	X	X
Realisatie fietsparkeerplekken Stadhuis: 22 plekken	2015	X	X
Vervanging VRI K. Doormanstraat - Oude Binnenweg	2015	X	X
Realisatie Ontbrekende Fietsschakel Rochussenstraat Noordzijde	2015	X	X
Realisatie fietsparkeerplekken Metro Leuvehaven: 6 plekken	2015	X	X
Vervanging VRI Binnenrotte - Blaak	2015	X	X
Realisatie Ontbrekende Fietsschakel Willemsbrug / Maasboulevard	2015	X	X
Vervanging VRI Hofplein	2016	X	X
Vervanging VRI Schiedamsedijk - Schilderstraat	2016	X	X
Aanpak Blackspot 's-Gravendijkwal - 1e Middellandstraat	2016	X	X
Renovatie autobuizen Maastunnel	2017	X	X

Bijlage A: Stedelijke producten Stadsontwikkeling

Naast de inspanningen, de projecten en het reguliere werk bestaan er voor de verschillende beleidsvelden een aantal stedelijke programma's:

Verkeer en Vervoer

- Programma Verkeer en Vervoer (onderhoud van het hoofdwegenstructuur en ???)
- Programma gericht op verbetering van verkeersveiligheid (o.m. aanpak van gevaarlijke locaties),
- Programma Duurzame Mobiliteit (o.a. Rotterdam Elektrisch, waarbij particulieren oplaadinfrastructuur kunnen aanvragen voor een elektrisch voertuig)
- Fietsplan, versterking van langzaam verkeerverbindingen (lange afstand fietsroutes door de stad) en fietsparkeervoorzieningen (o.a. bij OV haltes).
- Parkeernota

Toezicht gebouwen

- aanpak particuliere voorraad

Duurzaam

- Versnelling 010 (verduurzaming woningen)
- Uitvoering geven aan de subsidieregeling voor groene daken

Vergroening

- inzet vergroening in specifieke gebieden (besluitvorming wordt voorbereid)

Economie

- programma werklocaties (versterking vestigingsklimaat op bedrijventerreinen, kantoorgebieden en winkelstraten)
- aanpak winkelgebieden (versterking toekomstbestendige winkelgebieden, transformatie van gebieden die niet toekomstbestendig zijn)
- Kantooraanpak (transformatie)
- Clusteraanpak Food, CleanTech, Medical

Bijlage B: Functies / functionarissen in het gebied

Naam	Functie
Monique Zwinkels	Programmamanager Binnenstad
Matija Stanicic	Procesmanager Lijnbaankwartier/Coolsingel en Laurenskwartier
Ine Jans	Procesmanager Cool en Scheepvaartkwartier
Jan-Cees Blok	Procesmanager Rotterdam Central District
Mustapha Bouchrit	Procesmanager Maritiem District en Oude Westen
Hein Pierhagen	Procesmanager Hoboken
Sander Geenen	Procesmanager Kop van Zuid
Ruud Breteler	Trekker pijler Levendige Binnenstad
	Trekker pijler Verbonden Binnenstad
Teun van Ameyden	Trekker pijler Woonstad
Leonie Melchers	Trekker pijler Bedrijvige Binnenstad
Hanneke Burggraaff	Communicatie-adviseur